

Asia: VN/13118/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunto säästöjen toteuttamistavoista

Vuoden 2025 alusta kuntien vastuu maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisestä lisääntyy entisestään.

Hallituksen esityksellä tulee olemaan kielteinen vaikutus kuntien mahdollisuuteen järjestää laadukkaat kotoutumispalvelut. Esitetyt rahoitusmuutokset ja säästöt tulevat vaikuttamaan kuntien mahdollisuuksiin järjestää kotoutumislain mukaisia palveluja ja siten vaikeuttamaan kotoutujien integroitumista yhteiskuntaan. Epäonnistuneen kotoutumisprosessin kustannukset yhteiskunnalle ovat moninkertaiset. Näin ollen vaikutukset kohdentuvat viime kädessä ennen kaikkea kotoutuja- ja maahanmuuttaja-asiakkaisiin.

Lausunto laskennalliseen korvaukseen kohdistuvasta leikkauksesta (ml ns. korvausasetus)

Korvausten aikamäärien ja tason alentaminen heikentää kuntien mahdollisuuksia tarjota kotoutumislain mukaisia palveluja.

Lausunto kumottaviksi esitetyistä pykälistä (normin purku)

Päällekkäisen viranomaistyön ja suunnitelmien karsiminen sekä toiminnan sujuvoittaminen on kannatettavaa. Kumottavaksi esitetyt pykälät eivät kuitenkaan juurikaan vähennä kunnan veloitteita ja palveluja kohderyhmien pysyessä samana palvelutarpeen arvioiden ja suunnitelmien osalta (15§ ja 17§).

15§ ja 17§ pykälien kumoamisen sijaan, olisi ollut mahdollista tarkentaa pykälän kohderyhmää koskemaan erityisen haavoittuvassa tilanteessa maahan muuttaneita ja maassa oleskelevia olevia ryhmiä, jotka erityisesti hyötyisivät monialaisesta yhteistyöstä. Yksi mahdollisuus olisi voinut olla poistaa laista kokonaan yksityiskohtainen asiakasryhmien määrittely, jättäen mahdollisuus laajempaan ammattilaisten tarveperusteiseen arviointiin. Näin on pitkälti toimittu jo nyt Etelä-Karjalassa.

Pykälien poistaminen kotoutumislaita synnyttää myös epävarmuutta siitä, miten hyvinvointialue tosiasiallisesti osallistuisi monialaiseen yhteistyöhön jatkossa, mikäli yhteistyö ei olisi lakisääteistä. Monialaisen yhteistyön tarve säilyy joka tapauksessa.

Perheen kotoutumissuunnitelmasta luopuminen kotoutumislain osalta on kannatettavaa. Kotoutuvien perheiden riittävä tuki on kuitenkin välttämätöntä huomioida hyvinvointialueen perheille tarjottavissa palveluissa, yhteistyössä kunnan kanssa.

Lausunto kevennettävistä tehtävistä (normin purku)

Kunnan kotoutumisohjelman sisältöä (13§) koskien on esitetty kumottavaksi kunnan velvoite kotoutumisohjelma-asiakirjan laatimisesta. Kunnan on joka tapauksessa lakiesityksen mukaan järjestettävä kotoutumisohjelma, joten kotoutumisasiakirjasta luopuminen ei sinänsä tuo säästöjä.

Lainsäädännössä kevennettäväksi esitettyjen muiden tehtävien osalta voi todeta, että kotoutumisen suunnittelu, seuranta ja kuntien välinen sekä alueellinen yhteistyö on ensiarvoisen tärkeää ja välttämätöntä. Kuntien tilanteet ovat erilaisia sekä maahanmuuttoon keskeiset toimintaympäristöön liittyvät asiat. Myös alueellisissa tilanteissa on eroja. ELY-keskusten rooli sekä valtakunnallinen seuranta ja kehittäminen on jatkossakin tärkeää, vaikka kokonaisvastuu kotoutumisen palveluista siirtyy kunnille. Seurannan kehittämistä tulee jatkaa ja sen olla järkevää sekä käytännön toimintaa palvelevaa.

Heino-Kukkurainen Merja
Lappeenrannan kaupunki - Etelä-Karjalan maahanmuuttopalvelut